Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ“
Vaikams — „VARPELĮ“

Nr. 36 | Vilnius 1938 m. rugsėjo 2 d. | Pirmi metai

Siame numeryje

Įtempta Čekoslovakijos padėtis. Hitlerininkų partijos kongresas. Rumunijoje leidžiama turėti tautinės mokyklos. Pasaulio susidomėjimas Vokietijos politika.

Istorinė savaitė. Vokietijos imperializmo keliai. Amerikos lietuvio įspūdžiai iš Sovietų Rusijos.

Naujuosius mokslo metus pradedant

Saulė — tai visa mūsų gyvybė. Saulės spindulių dėka turime maistą, pastogę ir visa kita, kas tik žmogaus gyvenimui būtinai reikalinga.

Jau grįžta po atostogų raudonas, saule įdegęs, mokinys, pilnas energijos ir naujų jėgų dirbti: saulė suteikė ir jam savo energijos dalį, kurios turės pakakti visiems mokslo metams.

Yra gražus lietuvių pasakymas: saulė visiems lygiai šviečia. Jį galime suprasti įvairiai, tiesiogine ir netiesiogine prasme. Tiesa, kad fiziškai saulė šiemet, kaip ir visuomet, visiems lygiai švietė ir visiems vienodu gausumu skleidė savo spindulius. Bet yra dar kitokių „saulių“, kurios anaiptol ne visiems lygiai šviečia. Šių spinduliai krypsta dažniausiai tik į savųjų pusę, o svetimiesiems paliekama tenkintis „amžinu pavėsiu“.

Naujieji mokslo metai, pamokos, mokytojai ir nauja dekoracija jų tarpe, keičiama kaip teatre. Pernai mokė vieni, šiemet ateina kiti. Kasmet atsiranda „netikusių“ „pagedusių“, gero vardo nustojusių. Pedagogiškai gal tatai ir „sveika“. Kasmet vis nauja jėga, kaip nauja šluota, kuri, būdama žalia, geriau šluoja. Čia kažkoks nuolatinio judesio dėsnis, naujam dvidešimtojo technikos amžiui pritaikytas. Su gyvenimo dėsniais, jėgų neturėdamas, žinoma, neprikovosi. Bet savo nuomonę ir dėl pastoviausių dėsnių, tur būt, galima pasakyti. Yra gyvenime vietų ir pareigų, kurios kaip tik mėgsta pastovumą.

Ryšium su naujaisiais mūsų gimnazijos mokslo metais ir mokinių kelione iš kaimo į miestą, prisimeni žmogus vieną kitą naujausį mūsų gyvenimo faktą. Šiemet kai kurie mokiniai, gal būt, turės likti kaime. Jiems jau mokslo „saulė“ ilgam ar trumpam nebešvies, jie nebegalės grįžti į lietuvių bendrabutį, į kurį kelią pastojo didelis didelis dvidešimties auksinų banknotas, kas mėnuo turįs įplaukti į pono komiteto likvidatoriaus kasą. Pasirodo, reikia garantijų ir pinigų, pinigų, pinigų... Visiems, kas turi ar neturi, reikia mokėti. Betgi neturėdamas nemokėsi, vadinasi, pats padėsi bendrabučius likviduoti. Kai nebeliks bendrabučiuose gyventojų, su vienomis sienomis bus darbas, aišku, lengvesnis.

Tiesa, tam, kas negali užsimokėti už savo mokinį 20 auksinų, yra išeitis. Galima kreiptis į valsčių ir prašyti neturto liudijimo, o valsčius duos arba neduos, tai pareis nuo viršaičio ir jo geros arba blogos valios. Valsčius dabar mūsų kaimo žmogui, nelyginant kariuomenėje atsidūrusiam naujokui efreiteris, didžiausias viešpats. Riedame valsčiaus gerai išlygintais ir išgrįstais keliais, mokame mokesčius, o jis mums už tai nusprendžia, kurios tautystės esame bei parašo (arba neparašo) raštelį, kad menkas mūsų turtas. Ir dabar nuo valsčiaus priklauso ne tik mokinio stojimas į gimnaziją (tautystės įrodomoji deklaracija), bet ir gyvenimas bendrabutyje (neturto įrodymas). Tas pats valsčius turi duoti dokumentus į dvi įstaigas. Ar gali tad šviesti mums lygiai saulė, kai sustoję dvi jėgos prispyrę stengiasi ją užtemdyti?

Tačiau „užtvenkti upės bėgimas“ dabar vis tiek jau sunku. Mūsų kaimas gerai yra supratęs švietimo reikalą ir svarbą. Nieko nepaisydamas, siunčia savo vaiką mokytis.

O jei kokio reikalingo popiergalio negauna valsčiuje, moka pasiekti ir aukščiausias įstaigas. Tat rodo, kad mūsų kaimietis jau gerokai išprusęs ir supratingas. Tai žinodami, mes džiaugiamės. Džiaugiamės tėvais, džiaugiamės ir jų sveikais vaikais, kurie eina mokslus ir bus šio krašto veikėjai inteligentai. Pasisėmę sveikos kaimo dvasios ir kupini vasarą gautosios energijos, netrukus jie žengs per gimnazijos slenkstį naujų žinių semtis. Tie, kuriuos šitokia laimė sutiks, bus patys laimingiausi. Jie bus praėję pro didžiausios kaimo įstaigos — valsčiaus vartus ir pro egzamenus į platesnį pasaulį, į savo gimnaziją. Todėl laimingieji, suprasdami savo laimę, turi tvirtai ryžtis šiuos visus metus smarkiai dirbti, kad tuo būdu galėtų atsilyginti savo tėvams ir visiems geradariams. Nes išrinktieji turi būti verti jų vardo. Taigi pasisekimo

Priims ar atmes pasiūlymus

Čekoslovakijos būklė paskutiniu metu vis dar galutinai nepaaiškėjo. Runcimano misijos nariai skubiai studijuoja Šveicarijos kantoninę santvarką, todėl iš to daroma išvada, kad ir Čekoslovakijos vyriausybei bus pasiūlyta suskirstyti visą valstybę kantonais, kurių netgi skaičius jau paduodamas, būtent - 23. Tačiau kol kas nieko tikro dar nežinia. Pranešama tik, kad Čekoslovakijos vyriausybė padariusi naujų pasiūlymų.

Dabar laukiama, ką į tai pasakys Čekoslovakijos vokiečių vadas Henleinas. Iš karto buvo manoma, kad Henleinas duosiąs atsakymą šio mėn. 1, o vėliausiai 2 dieną. Atsakymo galutinio ir podraug aiškaus norėtų gauti ne tik Čekoslovakijos vyriausybė, bet ir Runcimanas.

Tačiau privengiama, kad Henleinas šiomis dienomis atsakymo galįs dar neduoti, nes lauksiąs hitlerininkų kongreso, į kurį ir patsai su savo palydovais vyksiąs.

Pagaliau, privengiama ir to, kad Henleinas galįs nepriimti Čekoslovakijos vyriausybės pasiūlymų ir tada padėtis galėsianti dar labiau pablogėti.

Aišku, kad padėties pagerėjimas ar pablogėjimas pareis nuo Berlyno, kuris esąs pasiryžęs kuo artimiausiu metu galutinai šį klausimą išspręsti.

Laukiama hitlerininkų kongreso

Kaip žinia, šio mėn. 5 dieną Niuremberge prasidės metinis Vokietijos hitlerininkų partijos narių kongresas, kuris užsitęs visą savaitę.

Pirmą kongreso dieną bus suruoštas priėmimas spaudos atstovams, kurių atvyks į Niurembergą iš visų pasaulio valstybių. Tą pačią dieną atvyks į Niurembergą ir patsai Hitleris, kuris kitą dieną iškilmingame partijos kongrese pasakys politikę kalbą, kuri jau dabar vadinama didelės reikšmės proklamacija.

Ką kacleris Hitleris savo kalboje pasakys naujo, tuo tarpu nieko tikro nežinoma. Spėjama betgi, kad bus apibūdinti svarbiausi politiniai klausimai.

„Ačiū už pakvietimą — atvažiuosiu“

Jau buvo rašyta, kad neseniai Lietuvoje viešėjo Varšuvos miesto burmistras Stažinskis, kuris buvo apsilankęs pas Kauno burmistrą Merkį.

Kauno savaitraštis „Sekmadienis“ praneša, kad burmistras Stažinskis užprašė Kauno burmistrą Merkį apsilankyti Varšuvoje.

„Sekmadienio“ žiniomis, dar šį rudenį burmistras Merkys grįždamas iš Prahos, atsilankysiąs Varšuvoje.

Lietuvos pasiuntinys pas min. Beką

Varšuvos dienraščiai praneša, kad rugpiūčio 30 dieną Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje min. K. Škirpa buvo atsilankęs pas Lenkijos užsienių reikalų ministerį J. Beką.

Dar apie Lietuvos Rašytojų Draugijos nusistatymą

Neseniai mūsų laikraštyje buvo rašyta, kad Lietuvos Rašytojų Draugija esanti nutarusi neversti ir neleisti jokio lenkų rašytojo veikalo, kol bus uždaryta Lietuvių Mokslo Draugija Vilniuje.

Tuo tarpu dabar lenkų spaudoje pasirodė žinių, kad šiuo metu kaip tik labai daug verčiama įvairių veikalų iš lenkų kalbos ir beveik visus veikalus leidžia „Sakalo“ bendrovė.

Rašydama apie tai, lenkų spauda pažymi, kad kultūriniai ir artistiniai Lietuvos-Lenkijos santykiai vystosi palankiai.

Ta proga tenka suminėti paskilidę gandai, kad „Sakalo“ bendrovė, išleisdama eilę lenkiškų veikalų, minėtiems santykiams pailiustruoti netrukus išleis ir Lietuvių Mokslo Draugijos istorinę monografiją iki šių metų gegužės 24 dienos imtinai.

Atsakomybė tenka Vokietijai

sako anglų spauda

Londono spauda pirmoje vietoje svarsto Čekoslovakijos klausimą. Dienraštis „Times“ pastebi, kad Anglijos ambasadorius Berlyne, prieš grįždamas iš Londono į Vokietiją, dar kelias dienas pasiliks Anglijoje. Čia pažymima, kad naujos Čekoslovakų vyriausybės nuolaidos, apie kurias tiek kalbama, Londone dar nėra pilnai žinomos. Diplomatinis „Times“ korespondentas vokiečių spaudos tone pastebi savotišką smurtą. Anglų ministeris pirmininkas atsiklausė visų savo bendradarbių nuomonės tuo atveju, jeigu nelaukti įvykiai pareikalautų greitų žygių iš Čemberleno, Halifakso ir Saimono pusės. Londono vyriausybė, laikraščio nuomone, tikisi, kad bus tinkamai susitarta. „Daily Mail“ rašo, kad vyriausybės sluoksniai pareiškė nuomonę, jog dabar atsirado kiek geresnė dvasia susitaikinti. Tai rodo Runcimano pasikalbėjimas su Henleinu. Šiaip beveik visi anglų laikraščiai pažymi, kad dabartinės dienos turi esminės reikšmės. Atsakomybė už tai, kas gali įvykti, tenka Vokietijai.

Tautinių mažumų mokyklos Rumunijoje

Savo metu buvo rašyta, kad Rumunijos vyriausybė įsteigė specialų tautinių mažumų reikalams komisariatą ir išleido įstatymą, kuriuo visiems gyventojams, be tautybių skirtumo, pripažįstamos lygios teisės.

Dabar pranešama, kad Rumunijos vyriausybė nutarė neuždaryti nė vienos iki šiol veikusios tautinių mažumų mokyklos. Be to, tose vietose, kur gyventojų yra ir ne rumunų ir kur iki šiol buvo tik rumuniškos mokyklos, nutarta įvesti lygiagrečiai skyriai ir klasės, kur tautinių mažumų mokiniams visi dalykai bus dėstomi jų gimtąja kalba.

Nepavykęs Tautinių Mažumų Kongresas

Kaip jau buvo rašyta, rugpiūčio 24 — 26 dienomis Stokholme buvo sukviestas keturioliktas iš eilės Tautinių Mažumų Kongresas, kuriame dalyvavo iš viso 30 asmenų, daugiausia vokiečių.

Spaudoje apie šį kongresą labai neaiškiai rašoma, o iš tų žinių, kurios į laikraščius pateko, galima daryti išvada, kad šiemetinis Tautinių Mažumų Kongresas visais atžvilgiais yra nepavykęs. Visų pirma todėl, kad iš diktatūriškų valstybių arba visiškai negalėjo dalyvauti tautinių mažumų atstovai, arba atvykę nieko negalėjo atvirai pasakyti, kadangi reikėjo grįžti. Tik vieni vokiečiai kalbėjo, kaip jiems patiko, neleisdami svarstyti sumanymų kreiptis į Tautų Sąjungą dėl nepakenčiamos tautinių mažumų padėties. Mat, Berlyno nurodymų laikydamiesi, vokiečiai boikotuoja Tautų Sąjungą.

Vokietijos vyskupai reikalauja nutraukti kovą prieš krikščionybę

Rugpiūčio 28 dieną (sekmadienį) visose Vokietijos katalikų bažnyčiose buvo perskaitytas Fuldos vyskupų konferencijos ganytojiškas laiškas, kuriame suminimos visos skriaudos, daromos Bažnyčiai ir katalikų tikėjimui Vokietijoje. Laiškas baigiamas reikalavimu, kad kovos su krikščionybe būtų nutraukos. Tame vyskupų laiške pažymima, kad šiuo metu Bažnyčia persekiojama labiau, negu kada nors. Vokietijoje norima sugniuždyti krikščionybę ir įvesti tikėjimą, kuris nieko bendro neturi su Dievu ir amžinuoju gyvenimu.

Istorinis diplomatų pasikalbėjimas Maskvoje

Sovietai ginsią Čekoslovakiją

Saimono kalba buvo pasakyta kaip tik tuo metu, kai Čekoslovakijos klausimas buvo pasiekęs aukščiausį laipsnį. Vokietija darė didelius diplomatinius zondavimus. Kaip anglų dienraštis „Daily Telegraph“ praneša, ambasadorius jos Maskvoje užsuko pas Litvinovą ir su juo turėjo istorinės reikšmės pasikalbėjimą. Hitlerio vardu ambasadorius pareiškė Litvinovui, kad į antikominterno paktą nereikia žiūrėti, kaip į sąjungos sutartį, ir prižadėjo visišką Vokietijos neutralumą, jeigu kiltų karas tarp Japonijos ir Sovietų Rusijos. Iš savo pusės ambasadorius prašė Litvinovą pažadėti, kad Sovietų Rusija laikysis neutraliai, kai vokiečių armija įžengs į Čekoslovakiją, nes tai nebūsiąs užpuolimas, bet tik paprastas „pagalbos teikimas prispaustiems tautiečiams“.

Litvinovo atsakymas buvo trumpas ir aiškus: jeigu Vokietija užpultų Čekoslovakiją, apie Sovietų Rusijos neutralumą negali būti nė kalbos; Sovietai kartu su Prancūzais teiktų Prahai karinę pagalbą.

Amerika įsikištų į naują Europos karą

Didelis New Jorko dienraštis „New Jork Herald“, komentuodamas Saimono kalbą, rašo, kad Saimonas atnaujino Čemberleno pareiškimus Bet tie pareiškimai kovo mėnesį atrodo kaip išsisukimas ir pasitraukimas, o dabar jie įgauna rimčiausio įspėjimo pobūdį, kokį tik Anglijos vyriausybė gali padaryti. Laikraštis pažymi, kad Saimonas priminė Jungtinių Amerikos Valstybių užsienių reikalų ministerio ir prezidento Ruzvelto kalbas ir mano, kad tuojau būtų kreiptasi į Jungtines Amerikos Valstybes, jeigu įvyktų katastrofa.

Amerikos spauda ir užsienių reikalų ministerija jau dabar suteikė svarbią paramą Anglijos politikai Europoje. Amerika norėjo savo svoriu prisidėti, atsveriant vokiečių svarstyklių apskaičiavimus. Susidarius tokiai padėčiai, dėl kurios Europoje kiltų karas, sunku būtų Jungtinėms Amerikos Valstybėms išvengti neįsikišus į konfliktą.

ISTORINĖ SAVAITĖ

Jei įsigilintume ne tik į kiekvienos savaitės, bet ir į kiekvienos dienos įvairius įvykius, tai tur būt nerastume tos dienos, kurią nebūtų kokio nors didesnio ar mažesnio istorinio įvykio. Tačiau pasaulio net išsamiai parašytoje istorijoje nedaug dienų yra pažymėtų istorinėmis dienomis, nedaug yra ir savaičių, kurios būtų apibūdintos istorinėmis.

Kas skaito laikraščius, tas galėjo pastebėti, kad paskutinėmis dienomis spaudoje pagausėjo žinių, kurios nieko gero nepranašauja. Tokių žinių negailėjome „Aido“ skaitytojams, kiek išgalint informuodami apie nepaprastus Europos politinio gyvenimo įvykius, kurių centras yra... Berlyne, 75 milijonų valstybės sostinėje, kuri nedovanai yra vadinama *Europos ugnikalniu*.

Šis ugnikalnis, slepiąs savyje nepaprastai daug lavos ir įkaitintų raudonų akmenų, gali kiekvienu momentu išsiveržti, nes jau seniai graso. Kada šis ugnikalnis pradės veikti, nieks tiksliai negalėtų pasakyti Viena tik aišku, ir visiems žinoma, kad dundėjimas šio ugnikalnio požemiuose darosi vis didesnis ir stipresnis.

Politikos gyvenimo žinovai jau rugpiūčio 27 dieną (šeštadienį) įspėjo Europą, kad stovime visokių galimumų išvakarėse, o 29 dieną visa Europos spauda sutartinai pareiškė, kad *ši savaitė turės pagrindinės reikšmės Europos gyvenimui.*

Vadinasi, gyvename istorinę savaitę. kada turės paaiškėti tolimesnis Europos gyvenimas, kuris iki šiol vargais negalais vis dar tvarkomas ne ginklo pagelba Tačiau daugelio politikų šlaistymasis į visas puses, arba, kaip sakoma — Dievui žvakė ir velniui kačerga — privedė prie to, kad atsistojome naujo karo išvakarėse, atsistojome prieš išbujojusią išdidžių vokiečių galybę, kuri dabartinės Vokietijos sienose netelpa ir anksčiau ar vėliau išsiverš, tą ar kitą kaimyninę valstybę užpils savo ugninga lava, skindama kelią į tolimesnius, nuo seniai išsvajotus, kraštus. Kitoje šio numerio vietoje skaitytojai ras įdomių žinių apie vokiečių veržimąsi į pietus apie to veržimosi planų vykdymą.

Šioje vietoje norime tik pažymėti. kad tikrai gyvename istorinę savaitę, gyvename, galima pasakyti, politinio įkarščio krizį, kada vokiečiai, lyg ligonis; blaškosi į visas puses, netilpdami savo kailyje. Visas jų įnirtimas šiuo žygiu yra nukreiptas prieš Čekoslovakiją, kuri didvyriškai kovoja ir už savo, kaipo valstybės, teises ir kartu už Europos taiką. Dabartinė Čekoslovakijos padėtis yra panaši į Lietuvos padėtį 1933 — 34 metais, kada Berlyno agentai Lietuvoje mėgino daryti tą pat, ką dabar daro to paties Berlyno agentai Čekoslovakijoje. Energingas tuometinis Lietuvos pasipriešinimas ir pavartotos griežtos priemonės atšaldė vokiečių įsikarščiavimą.

Ar pavyks atšaldyti daug didesnis jų įsikarščiavimas dabar — paaiškės artimiausiomis dienomis, paaiškės istorinėje savaitėje.

Kalbant apie tai tenka pasakyti, kad jei vokiečiams rūpėtų tik jų tautiečiai Čekoslovakijoje, tai jie nekeltų jokio triukšmo, nes Čekoslovakijoje visos tautinės mažumos turi daug daugiau teisių, negu kitose valstybėse gyvenančios tautinės mažumos. Ištikro vokiečių imperializmo vykdytojams jų tautiečiai Čekoslovakijoje yra tik įrankis, su kurio pagelba norima praskinti kelias į... Mažąją Aziją. Štai kodėl anglai darosi vis jautresni dėl Čekoslovakijos likimo, vis labiau ne rimsta dėl laukiamų įvykių, kuriems prasidėjus nesėdės rankų sudėję.

Juda kruta ir visos kitos Europos didžvalstybės, kurios irgi nelabai nori vokiečių dar didesnio įsigalėjimo, kuriam priešinsis visomis savo jėgomis.

Daugėliškio padangėje

— Daugėliškis šiemet nustoja trijų lietuviškų „Ryto“ mokyklų: Kalvesaly, Ivanėnuose ir Taujūnuose. Paskutinioji mokykla buvo dviklasė. Tėvai susirūpinę, kas daryti. Mokytojai likę be darbo taip pat nežino, ko stvertis. Netekti nors ir vienos savos mokyklos-skaudu, bet nustoti trijų ir tai toj pačioj apylinkėj daugiau nei skaudu!

Šitokios ir panašios mintys, pradedant mokslo metus, tur būt, ne vien daugeliškėnams kvaršina galvas.

Uždarytų „Ryto“ lietuviškų mokyklų vietose steigiama valdiškos. Ivanėnuose jau pavasarį įsteigė. Mokina lenkė mokytoja. Lietuvių kalbos nemokina. Todėl ir mokykloj buvo lietuvių kalbos tik pora valandų savaitėje ir tai tik pamokų suskirstyme, praktikoje nieko.

Vietoj Kalvesalio mokyklos steigiama Endrikave valdiška mokykla. Jon numatoma priskirti Endrikavo, Kalvesalio, Seno Daugėliškio ir Pekoriškės vaikus. Senam Daugėlišky mokykla panaikinama. Kaip valsčius sutalpins menkoj kaimo bakužėj dviejų didelių mokyklų vaikus, — nežinia

Senas Daugėliškis griežtai priešinas prieš tokią reformą ir iš savo kaimo mokyklos nemano išleisti. Kalvesalis žada savo vaikus mokyti naminiu mokymu.

Taujūnuose vaitas spiria buvusios „Ryto“ mokyklos buto savininką J. Čepulį užleisti butą valdiškai mokyklai. Vadinasi, ir čia projektuojama valdiška mokykla.

Kokia bus dėstomoji kalba ir kas mokys naujose mokyklose, tuo tarpu nežinia.

Bet čia daug pareis ir nuo tėvų. Jei tėvai pareikalaus, kad naujos mokyklos būtų su dėstomąja lietuvių kalba ir su lietuviais mokytojais, ar bent gerai lietuviškai mokančiais, tai jų reikalavimai bus išklausyti. Tik reikia vieningai veikti ir nuo savo teisių neatsisakyti. Pamoti ranka čia ne tik kad negalima, bet būtų nuodėmė. Mokykla yra labai svarbus dalykas ir steigiama ne metams, kitiems, bet nenumatomiems laikams — ateičiai.

Kokia įsikurs pradžioje, tokia bus ir toliau. O pradžioje juk kur kas lengviau išreikalauti tai, kas mums teisėtai priklauso. Čia ne nusižengimas įstatymams, bet tik jų vykdymas.

Pernai, tėvams neapsižiūrėjus, iš daugelio valdiškų mokyklų lietuvių kalba buvo visai išstumta arba žymiai sumažinta jos valandų skaičius. Taigi, pradedant naujus mokslo metus reikia budėti ir savo teisių neatsisakyti.

— Nemažesnė bėda ir su vaikų paruošimu į gimnaziją. Pradžios mokyklos labai silpnai paruošia vaikus į aukštesnes mokyklas. Kas nori vaiką paleisti į gimnaziją, tai turi privačiai ištisus metus mokyti, kad galėtų išlaikyti stojamuosius egzaminus.

Daugelis tėvų to nežino ir mano, kad baigęs mokykla iš kart pateks aukštesnio laipsnio mokyklon. Ir koks nusivylimas, kai vaikas neišlaiko stojamųjų egzaminų.

Todėl kas mano savo vaiką leisti į gimnaziją, tas turi jau dabar pasirūpinti, kad vaikas nesugaištų veltui paskutiniame skyriuje metų. Reikia paieškoti, kad kas jį už mokyklos sienų daugiau pamokytų, labiau parengtų.

Tiesa, ne vienam ir ekonominė padėtis neleidžia siųsti vaikų toliau mokintis. Seniau, kai buvo Švenčionyse Lietuvių gimnazija, tai mokino. kas tik norėjo.

Užtat mokinių, studentų ir net baigusių aukštuosius mokslus iš anų „gerų laikų“ Daugėliškyj gausu.

Kai suvažiuoja vasarą jaunimėlis, tai net miela pažiūrėti.

Tada ir apmiręs kaimas pagyvėja, pasistumia vieną, kitą žingsnį pirmyn

Tai gražūs pragiedruliai mūsų tamsiame gyvenime!

— O kad pas mus vis dar tamsu, tai rodo paskutinieji vuito ir jo padėjėjo rinkimai. Valsčiaus tarybininkų dauguma — lietuviai, bet savo, susipratusio žmogaus ne tik į vuitus, bet net ir į padėjėjus neišrenka. Maža pas juos susipratimo, maža susigiedojimo. Asmeninė ambicija ir butelis nulemia viską. Yra keli ir susipratę lietuviai tarybininkai, bet tiems sunku paveikti permirkusius degtinėje savo draugus. Ateinančiuose valsčiaus tarybos rinkimuose reikėtų išrinkti į valsčiaus tarybą sąžiningesnius labiau save gerbiančius ir susipratusius lietuvius. Nes tokie tarybininkai, kaip dabar yra, tik gėda.

— Naujas vuitas Černius pirmon eilėn ėmė puošti Daugėliškio miestelį. Daugėliškis juk viso valsčiaus centras. O gatvė į valsčių tai svarbiausioji Daugėliškio gyvenimo „arterija“. Čia turi būt gražu, kad visi matytų naujo šeimininko kultūringą ranką. Išardė seną grindimą ir padarė naują. Kad apylinkės keliai nepravažiuojami — tuščia jų, kad tik prie valsčiaus būtų geri.

Šiemet pasavasarį buvęs vuitas Jelenievskis ir sanitarinė komisija apėjo miestelį ir įsakė užtverti tvoras ir nudažyti gelsvai, tokia pat spalva nudažyti ir trobesius. Nurodė, kur ir kas taisytina. Uolūs piliečiai pasiskubino ir padarė pagal nurodymus. Dabar naujas vuitas liepė pastatytas tvoras nukelti ir išdažyti kita spalva, išgriauti arba ir visai panaikinti. Kai kuriems net ir gonkeles liepė išardyti. Taip esą būsią gražiau. Išgriauti — išgriovė, ne ką padarysi, bet naujų pastatyt ne visi įstengia.

— Nepatiko valsčiaus ponams vartotojų kooperatyvo iškaba. Raštu įsakė panaikinti lietuvišką vertimą: „Vartotojų bendrovė Daugėlišky su atsakomybe pajais“. Kooperatyvas turėjo reikalavimui prisitaikinti, nes priešingai buvo numatyta atitinkama bausmė — 500 auksinų.

— Nesant lietuviškų kultūrinių organizacijų, mėginama Daugėlišky įsteigt nelietuviškos sąjungos. Atsirado ir organizatorius — valsčiaus tarnautojas L. Sk. — rodos, lietuvis. Tik visa bėda, kad neatsiranda norinčių. Tiesa, mėgstąs visokius blizgučius Pr. Nkr. pateko ant meškerės.

— Ekonominį daugėliškėnų gyvenimą lengvina pieninė ir vartotojų bendrovė Abu kooperatyvai, pačių ūkininkų vedami, puikiai vystosi. Pieninė, kaip teko patirti, išmokėjo savo nariams jau per pusę milijono auksinų, o kooperatyvas per pirmuosius metus padarė apie 1.500 auks. pelno. Vartotojų bendrovėn dar ne visi priklauso, bet reikia tikėtis, kad tuojau įsirašys.

Daugėliškėnas.

Sportas ir konservatistai

(Ne pasaka, bet tikras atsitikimas)

Sveikas, energingas jaunuolis - džiaugsmas tėvams, tautai ir valstybei. Suprasdami miklaus ir drausmingo žmogaus reikšmę visuomenei, mokyklų auklėtojai, globėjai ir valstybių vairuotojai pokariniais laikais ypačiai ėmė remti sportą. Gimnastika mokyklose, sporto aikštėse, sveikame ore — dabar daugelio jaunuolių kasdieninė duona. Miklinti jauną organizmą, kad jisai išaugtų dailus ir sveikas, nekaltai žaisti ištisomis grupėmis, mokytis tvarkos ir drausmės, o per tai kultūrėti — štai gimnastikos ir visokio gražaus, tvarkingo sporto tikslas. Tegul sau kiti žmonės, vadinamieji konservatistai - visokių naujovių priešai - į sportą žiūri su nepasitikėjimu, manydami, kad iš visokių žaidimų tiek naudos tėra, kiek iš ožio, nei taukų, nei plaukų. Tegul sau, valia jiems turėti savo pažiūras ir įsitikinimus. Bet naujas gyvenimas dėl to vistiek nesulaikomai savo keliais eina ir eis. Jau visi matome, kaip jis, tas gyvenimas, pamaži užkrečia sporto pamėgimu visus: ir miesto ponaičiuką, ir fabriko darbininką, ir kaimo jaunąjį tvirtų raumenų ir kietų rankų artoją. Grįžta žiliosios senovės laikai. Visos tautos, nusižiūrėjusios į kultūringuosius senovės pasaulio graikus, stengiasi juos pamėgdžioti. Rengia olimpiadas, kviečia į jas savo jaunimą, kurs stengiasi, mokosi lenktyniuoti ir grumtis su pasaulio pranašiaisiais.

Gražus ir geras (kaliós kai agatós) jaunuolis - buvo senovės atėniečių idealas, kurį nori atgaivinti ir šių dienų pasaulis. Tad džiaugiamės visi, matydami gimstant naują žmogų, kuris užuot griebęsis muštynių įrankio, ima sporto priemonę, - kamuolį, tinklą ir, išėjęs į sveiką orą, reiškia savo jaunuolišką džiaugsmą. Džiaugiamės ir... piktinamės.

Gyvename draudimų amžiuje, kada ir nekaltam ūkininko šuneliui, namų sargui, nebegalima tam tikrose krašto vietose laisvai gyvenimu džiaugtis, reikia be laiko pakartam ar pašautam mirti, ir kada pačiam ūkininkui ne visur valia iš savo pirkios eiti. Draudimas po draudimo, ant to draudimo dar draudimas — tai šių dienų gyvenimo turinys. Tokiame gyvenime esti kartais „rimtų“ nesusipratimų. Neseniai, šių metų rugpiūčio 28 dieną, sekmadienį į Švenčionis susirinko kelios apylinkių jaunimo sporto komandos, kurios turėjo žaisti su Švenčionių miesto komanda. Prisirinko žiūrėtojų pažiopsoti, kaip jaunuoliai žais tinklinio. Rodos, buvo niekur nieko, tik nei iš šio, nei iš to atsirado, kaip giedrią dieną danguje debesys, pulkas „konservatistų“, sporto priešų, kurie net pamėlynavę iš pykčio, ėmė sportininkus ir visą publiką „bananais“ vaišinti. Girdi, mes jums parodysime sportuotis, namo marš! Išvadino šiokiais ir tokiais, išplūdo ir „pasiekė savo tikslą“: žaidimų Švenčionyse nebuvo. Pasirodo, tai būta visos didžiosios miesto „grietinės“, didelės sporto priešininkės, kuriai kamuolys baisus ir nepakenčiamas daiktas. Bet, susimildami, kamuolys tai juk ne iš karingųjų ispanų fronto bomba, nesprogsta. O jei ir sprogtų, būtų tik didelis pšš...

ANTANAS GRUŠAS. 3)

KELIONĖ SU KLIŪTIMIS

Bet ligonis gynėsi, kaip vapsvų apipultas. Mostagavo abiem rankom ir kažką murmėjo. Šios apeigos jam ėmė kelti visiškai rimto susirūpinimo.

O moterėlės vienos žvakes žiūrinėjo, kitos vartė giesmių knygas, šnekučiavosi ir laukė, kada čia iš tikrųjų prasidės marinimo iškilmės. Toliau stovėjusios pradėjo svarstyti laidotuvių ir pamaldų tvarką.

— Be egzekvijų neapsieisi. Ne tiek jau čia brangu... tokiam ūkininkui!... — traški moterėlė rėkė ant visos pirkios.

Ligonis tatai aiškiai girdėjo. Jo visas „slabnumas“ pranyko, kaip kamparas. Piktai apsivertė ant šono, nusisukdamas į sieną. Paskui ėmė kasytis pakaušį ir apsivertė ant kito šono. Pagaliau, didesniam efektui, nuspyrė antklodę žemėn. Nuostabiai jis sustiprėjo ir pagyvėjo. Jis jau norėjo sėstis ir lipti iš lovos lauk, bet pribėgusios kelios marintojos vėl paguldė atgal ir apklojo.

— Kliedi nabagas.

— Sunku mirti...

— Duok, Dieve, laimingą mirtį...

Tai buvo jau per daug. Ligonis sugniaužė kumštis ir buvo pasirengęs rėžti pirmajai, kuri palinkės jam laimingos mirties. Dabar jis ausis užsikištų, kad tik negirdėtų kalbant apie mirtį.

Ką gi, seniokšlis buvo nepakenčiamas priešgina: kada žmona sakydavo nemirsi — jis prisispyręs norėjo mirti, dabar, kada jam linki laimingos mirties — kaip gyvas nenori palikti ašarų pakalnės.

Situacija tikrai neaiški.

Bet štai, visų nustebimui, įėjo smarkiausia kaimo moteris Šimkienė. Jos nebuvo kvietę marinti.

— Na, ko jūs čia susirinkot? — įėjusi staigiai paklausė marintojų, bet nelaukusi atsakymo kreipėsi į ligonį:

— Gink laukan tas bobas — nemirsi! Mes dar pasipešim. Žiūrėk, išlaužė paties vartus prie išginos kelio, žmonės dabar suka per lauką, išvažinės dar ir mano rugius.

Ligonio akys sublizgėjo, ir jis net nusišypsojo.

O marintojos:

— Mat, atsirado... tik triukšmą kelti prie mirštančio žmogaus. Padėtum marinti, jei tokia gera.

— Aš tau sakau, kad tu gink tas bobas lauk, o pats eik vartų taisyti!

Taip ji pasakė ir pati šypsodamosi išėjo, piktų žvilgsnių palydėta.

Marinimo apeigos buvo į niekąpaverstos. Marintojos tik žvilgčiojo viena į kitą, nesusigriebdamos, kas daryti. Tokios kliūties jos nebuvo laukiusios, nors ir turėjo neblogą marinimo praktiką.

Ligonis pasidarė drąsesnis, jo pozicijos sustiprėjo, pasijuto nebe vienas stojęs į kovą, nors ir prieš tokį gausų marintojų būrį. Jis dabar ryžosi ir burną praverti.

— Ko jūs čia susirinkot? Hm!.. Ar neisit lauk!

Koks nedėkingumas! Stačiai akiplėša! Moterys pasijuto labai įžeistos.

Ir žmona pamatė, kad čia stebuklai darosi. Visiškai buvo marinamas, o dabar varo marintojas lauk. Paskui kai reikės, tai nė su pyragu nebeprisiprašysi. Tai senis! Bet ji buvo nuolaidi ir rūpestinga. Ji paklausė:

— Gal valgyti nori, tėvai?

— Kad duosi...

Ji nuėjo ir atnešė skanių su grietine barščių. Ligonis pats atsisėdo ir ėmė srėbti. O ką! Jis turėjo visiškai patenkinamą apetitą.

Tuo tarpu marintojos viena po kitos spruko lauk. Tie šposai joms malonumo nedarė.

Ligonis išsrėbė barščius ir apsišluostė ūsus.

— Gal dar? — glostydama jo žilus plaukus šnekino žmona.

— Kad duosi..

Žmona vėl atnešė antrą dubenėlį, bet dar daugiau įdėjusi grietinės, dar labiau paskaninusi.

Nespėjo dar barščių paduoti, kai įbėgo uždususi pusmergė ir suriko:

— Gaspadin, viralinė dega!

Šeimininkė puolė prie lango ir pamatė pilkų dūmų kamuolius besiverčiant iš viralinės skliautų.

— O, Dieve!

Užsimetė kailinius ir išbėgo, garbstydama berną, kad šis per savo žioplumą, alų bedarydamas, viralinę uždegęs.

Kieme kilo didelis triukšmas. Subėgo kaimynai, rėkavo, šūkavo kibirais barškino, o viralinė pleškėjo, kaip benzinu apipilta. Šiaudų stogas kai užsiėmė — nieko nepadarysi. Ugnigesiams liko tik saugoti kitus trobesius nuo kibirkščių. Bet vėjas pūtė gana protingai, ir kitiems trobesiams didelio pavojaus nebuvo.

— Kas uždegė?!

Žmonės atsisuko: gi ligonis atkrapenęs. Išvalgė barščius, pasiėmė lazdelę ir atsikrapštė. Dabar jis visiškai vikriai sukosi, įsakinėjo, ragino ir pats jau buvo begraibstąs kibirus.

Bet kas čia! Jis nuostabų dalyką pamatė: viralinės stogas jau buvo nudegęs, ir ant užlų gražiai liepsnojo karstas. Tikras karstas, ir jam paskirtas! Žmogui paskutinis akmuo nuo krūtinės nusirito. Visas jo veidas sušvito šypsena. Na, ir sekasi jam šiandieną! Jis kumštelėjo šalia stovėjusiam kaimynui į pašonę ir parodė:

— Dega!.

(Galas).

ir tiek! Ko tad bijotis ar pasiekus tikslo didžiuotis, lyg gudui naujomis naginėmis apsiavus? O gal gaila buvo aikštės? Bet ši būtų likusi vietoje. Pagaliau, ką tu žmogus gali žinoti. Visokių žmonių šiame pasaulyje yra.

Mums tačiau vienas dalykas — labai aiškus. Visoki ponai ir poneliai, kuriems nepatinkame ir niekad, tur būt, nepatiksime, gerokai užpila vandens ant to malūno, kuriame jie anaiptol nenori malti. Tas malūnas mūsų, o vanduo, kurį mums vis pilia ir pilia - tai labai gera pagalbinė priemonė žmonėms įsisąmoninti. Daugeliui ligi šiol dar būdavo tautystė — dalykas žalias, sunkus suvirškinti, o kai esti visokių „nuotykių" su sporto rungtynėmis, su šokiais, (pvz., kai jaunimui neleidžia šokti), su šunimis, tai ne vienam ateina į galvą nuostabi mintis, ne vienas nenoromis paklausia save, pagiežos pagautas, kas gi aš tau, bra, kad tu nesulauktum ir t.t. Ir raumeningos rankos, kurios turėjo kamuolį mėtyti, niežti. Kai rankos niežti, žmonės sako, arba pinigų kas duos arba sveikinsis. Niežti ar peršti — nežinia. Bet „bananai" ir ponaičių nevalyvumas savo padarė. Ir nežinia kartais, kas daryti tokius įvykius girdint, džiaugtis ar pykti. Lazda, sako, turi du galu. Bet nelygu galas: vienas purvinas, žemėn atremiamas, antras - gražus, nušlifuotas rankoje laikomas.

P. Akivara.

Ką matė Sovietų Rusijoje Amerikos lietuvis

Kaip žinia, viešėjęs šiemet Lietuvos Valstybėje Čikagos lietuvių choras „Pirmyn" buvo atvykęs ir į Vilnių. Be to, pora choro narių buvo nuvykę į Sovietų Rusiją, kur išbuvo 9 dienas. Sugrįžęs vienas mūsų tautiečių Albertas Jokšas savo įspūdžius papasakojo „Lietuvos Žinioms". Jų redakcija nuo savęs pridėjo jo pastabą:

Šios pastabos ir pastebėjimai įdomūs tuo, kad leidžia spręsti, kokį įspūdį padaro Sovietų Rusija amerikiečiui inteligentui, kuris apie SSSR tvarką veik neturi jokio supratimo.

— Apie Sovietų Rusiją tiek daug kalba ir tiek daug rašo Amerikoje, — pasakoja p. Jokšas, — kad būtinai užsimaniau pats tą kraštą pamatyti. Rusijoj niekuomet nesu buvęs (nei prieš, nei po karo), todėl man buvo ypač įdomu.

— Įvažiuojant į Sovietų Rusiją asmeninis apžiūrėjimas prie sienos gana griežtas. Bet turiu pasakyti, kad toli gražu ne vienodas. Pav., mano daiktus apžiūrėjo, bet manęs nekratė. Tuo tarpu toje pat kupėje važiavo moteris, kurią apkratė smarkiai ir net laiškus paėmė. Juos žadėjo grąžinti Maskvoje, jei juose nieko pavojinga nebus rasta.

— Mano pirmasis įspūdis, įvažiavus į Rusiją, buvo neblogas. Toks jis liko ir per visą mano buvimo laiką. Visai tokių nemalonių ir sensacingų dalykų, apie kuriuos rašo Amerikos spauda, man neteko matyti ir man atrodo, kad jų nėra. Aš mieliai sutikčiau kokius du—tris metus Rusijoje pagyventi, jei ten gaučiau už savo darbą tokį atlyginimą, kaip Amerikoje. Bet visą laiką gyventi Rusijoj nenorėčiau, nes ten nėra spaudos laisvės, prie kurios mes Amerikoje pripratę ir be kurios būtų sunku apseiti.

— Būdamas Leningrade ir Maskvoje, mačiau labai daug žmonių. Leningrade pilni parkai, geležinkelio stotys, užeigų namai. Man pasakojo, kad esą suvažiavę iš tolimesnių ir artimesnių apylinkių kolchozininkai, kurie pardavę gausų derlių, turį daug pinigų ir norį mieste pasipirkti įvairių dalykų. Visų mano matytų žmonių apsirengimas buvo gana paprastas, ne madnas, kaip Amerikoje arba čia Lietuvoje. Bet turiu pasakyti, kad taip apsirengę visi ir ponų, poniškai apsirengusių, neteko matyti. Bet taip pat visų drabužiai švarūs, nesudriskę. Švaros labai dabojama ir miestų gatvės švarios.

— Leningrade ir Maskvoje mačiau daug krautuvių ir krautuvėse visko yra, daug tik man buvo brangu. Maskvoje mačiau tokių gražių krautuvių, kad ir Paryžius galėtų pavydėti. Kiek pastebėjau, Maskvoje visko galima lengviau ir pigiau gauti, negu Leningrade. Čia prie pigesnių daiktų krautuvių dar teko matyti „uodegas". Maisto krautuvėse matyti daug įvairių maisto dalykų, bet man sakė, kad yra ir turgaviečių, kur kaimiečiai ir kolchozininkai suveža savo gaminius ir ten parduoda. Bet ten dažnai esą brangiau, negu kooperatyvuose.

— Pasiteiravau kainų. Pasirodo, kad Leningrade už vidutinišką skrybėlę reikia mokėti 30 rublių, o Amerikoj tokia skrybėlė kaštuoja 3 dolerius. Vyriškų pusbačių kainą, mačiau, nuo 30 iki 50 rublių. Čia, Lietuvoje tokie batai kainuotų apie 20 litų. Brangenybių krautuvėje paderėjau sidabrinį portsigarą. Atrodė lengvas, plonutis, bet prašė 300 rublių. Mačiau ir auksinių laikrodžių, kurių kaina nuo 1200 iki 2000 rublių. Kaklaryšių kainos nuo 9 iki 20 rublių. Sviesto kilogramas — 14 rublių, vaisių konservų kvortinė dėžė — 4 rubliai kavos kilogramas — 18 rublių, degtinės pusbonkis — 4 rub., alaus bonka, tokio dydžio kaip Lietuvoje — 2 rub. 50 kap., dešros kilogramas — 8 rub., batus gatvėje daviau nuvalyti — sumokėjau 1 rub. 50 kap. Gerame restorane, kur vietiniai rusai retai valgo, geri pietūs kaštuoja apie 25 rublius. Pats nusipirkau rusiškus, gražiai išvinėtus, viršutinius marškinius ir sumokėjau 40 rublių.

— Maskvoje teko matyti nepaprastai gausią statybą. Čia ne tik stato be galo, bet ir griauna daug. Miesto gatvės plečiamos ir dėl to nugriaunami puikiausi namai. Griauna greit, mašinomis. Įdomiausia, kad už griaunamo namo jau stovi pastatytas naujas moderniškas namas. Todėl nuvalius griuvėsius, išgrindus gatvės kraštą, viskas greit pasidaro ol rait.

— Bet man teko kalbėtis su vienu lietuviu Maskvoje, kuris sakė, kad būtų dar trūkst. Tik jei tokiu tempu bus statoma, tai per du metu Maskvoje būtų nebetruks. Priemiesčiuose griaunami mediniai ir mūriniai maži namai, o jų vietoje statomi didžiuliai, kur sutelpa 10 kartų daugiau gyventojų. Namus daug kur taip pat stato mašinomis, kaip Amerikoj, todėl pastato greit. Ir dieną ir naktį girdėti kalimas ir gręžimas. Vadinasi, dirba dieną ir naktį.

— Maskvoje labai daug visokių susisiekimo priemonių, judėjimas — kaip Berlyne. Automobilių važinėja daug.

Tramvajų ir troleibusų — labai daug, visi jie beveik nauji, bet vis pilni keliaujančių, sunku į vidų patekti. Tramvajum viena linija iki galo reikia mokėti 20 kap. Kartais prie sustojimo vietų čia sustoja „uodegos".

— Buvau nuėjęs ir į „metro". Labai gražus. Už Paryžiaus ir Berlyno gražesnis. Kiekviena stotis vis kitokia: tai iš balto marmuro, tai iš granito, tai iš plieno. Išpuošta labai. Atrodo, tik ponams vaikščioti ir važiuoti, o vaikšto paprasti darbininkai. Kiekvienoje stoty yra bufetas.

— Jau minėtas lietuvis man pasakojo, kad paprastas darbininkas, nemokąs specialybės, per mėnesį uždirba 200 — 300 rub. Kurie moka kokius amatus, tie uždirba daugiau. Iš visų specialistų blogiausiai uždirba įvairūs medžio darbininkai — apie 500 — 600 rublių. Metalistai uždirbą apie 800 — 1000 rub. Bet apskritai, kas daugiau dirba, tas daugiau dirba, tas daugiau ir uždirba. Man sakė taip, kad anksčiau prie caro darbininkai labai blogai gyvenę, tai dabar jiems esą visai gerai. Bet Amerikos darbininkas, kuris turi darbo, gyvena geriau.

Kuria linkme eina Hitleris

Pavojus gresia visai Europai

Vokiečiai yra ne tik darbštūs šeimininkai, bet ir įgudę strategai. Be to, jie pasižymi didele ištverme ir planingumu. Kiekvieną žygį pirmiau smulkiai apgalvoja, apsvarsto, pasiruošia ir, parinkę tinkamą momentą, puola, kaip vanagas, ir netikėtai praryja savo auką. Jeigu vokiečių planus kas nors pastebi ir ryžtasi pastoti jiems kelią, tada jie savo grobį taip nukankina, taip išvargina, kad užtenka jis truputį letena prispausti, — ir jau viskas baigta.

Panašiai elgdamiesi vokiečiai sudorojo Austriją, o dabar tą patį daro su Čekoslovakija. Jos likimas aiškus: jeigu nesutiks būti paklusni Vokietijos vasalė, neleis pas save laisvai šeimininkauti, tai kankins, erzins, drums ramumą iki tol, kol pasieks savo tikslą. O juo labiau kad Čekoslovakija pastoja kelią vokiečių žygiui į pietų rytus, Juodąją jūrą, į Ukrainą. Prijungę Austriją, jie pasiryžo priversti visas Dunojaus baseino valstybes tarnauti Vokietijos interesams.

Šį žygį vykdydami, vokiečiai jau daug laimėjo. Stebint dabartinę politiką tenka konstatuoti, kad kol kas jų žygiai laimingai vyksta ir toliau.

Austrija Vokietijai davė ne tiktai 7 milijonus gyventojų, tikrų vokiečių, bet geležies ir plieno. Taip pat davė tūkstančius bedarbių, kurie verčiami dirbti įvairius karinio pasiruošimo darbus. Bet svarbiausia, tai Austrija atidarė vartus į Dunojaus baseiną. Todėl jau dabar baigiama moderniška autostrada (platus esfaltuotas plentas) Akvizgranas - Zalcburgas — Viena — Budapeštas — Stambulas. Skubiai kasamas kanalas, kuris sujungs Reiną su Dunojumi, o tuo pačiu šiaurės jūras su Juodosiomis jūromis ir per metus galės pervežti 10 milijonų tonų transportą. Visomis jėgomis didinamas Dunojaus karo ir transporto laivynas. Sparčiai varomi darbai 45 km. ilgumo kanale Dunojus — Konstanca, kuriuo galima bus aplenkti Rumunijos uostus Braila ir Galec.

Šie paruošiamieji darbai ir varoma politika su Čekoslovakija, Vengrija ir Jugoslavija aiškiausiai rodo, kad vokiečiai sumanė žygį į pietų — rytus.

Dabartinė Vokietija junta didelę stoką žaliavos ir maisto. Jeigu Vokietijai nieks neduotų geležies, anglies, žibalo, tai per kelius mėnesius reikėtų uždaryti bent trečdalis fabrikų, atsirastų keli milijonai bedarbių, nukristų markės, kursas, o gal ir hitlerizmas, bei Vokietijos galybė. Todėl vokiečiams lieka vienas kelias: surasti nuolatinius ir pastovius žaliavų šaltinius ir nevaržomą rinką pramonės gaminiams arba, priešingu atveju, nustoti valdžios ir leisti įsigalėti kairiosioms srovėms.

Tiems žygiams besiruošiant reikia gerai apsiginkluoti ir tuo tikslu reikalinga ne tiktai Čekoslovakija, bet ir Vengrija, Jugoslavija ir Rumunija. Čekoslovakija suspausta politinėmis replėmis. Jugoslavija ir Vengrija baigiama visai pririšti ekonominiais varžtais. Jugoslavija prieš anšliusą beveik pusę eksporto ir importo davė ir ėmė iš Italijos. Tuo tarpu šiuo metu daugiau kaip 50% užsienio prekybos veda su Vokietija. Vokietija perka Jugoslavijoje geležies rudą, aliuminijų, alavą. Stato joje karo pramonės fabrikus, apginkluodama pačią ir paruošdama savo gaminimo rinką.

Vengrija ekonomišku atžvilgiu irgi jau tampriai su Vokietija surišta. 1937 m. 41% eksportavo Vokietijon ir 44% importavo. Šiemet šie skaičiai dar padidėjo. Vengrija, tai žemės ūkio gaminių aruodas. Kaip Jugoslavija maitina Vokietijos karo fabrikus, taip Vengrija pačius vokiečius. Be to, Vengrija moraliai yra prisišliejusi prie hitlerizmo. Milijonas ūkininkų bežemių ir 2 milijonai mažažemių (t. y. 1/3 visą gyventojų) reikalauja dvarų parceliacijos. Hitlerizmas čia įtikino šiuos vengrų vargšus, kad tinkamiausia žemės reforma yra hitleriški paveldimi ūkiai. Inteligentija yra apsvaiginta antisemitizmo ir vengriško fašizmo manija. Žodžiu, didesnė Vengrijos gyventojų dalis savo politiniais siekimais yra hitlerizmo vaikai. Taigi jau šiandien Vengrija ekonominiu ir moraliniu - politiniu atžvilgiu yra Vokietijos rankose. Ši padėtis dar labiau sustiprės po triumfališko regento Horty vizito Vokietijoje.

Kai vokiečiai šiokiu ar tokiu būdu apsidirbs ir su Čekoslovakija ir padarys ją savo vasalą, kaip Vengriją, tada užatakuos Rumuniją. Jeigu ši gražiuoju nesutiks pulti vokiečiams į glėbį, tai jie Rumunijoje sukurs tokį gaisrą, koks dabar dega Ispanijoje: prieš karalių ir dvarus ir kartu (antra pusė) prieš komunizmą, už nacijonalizmą, o tada prasidės žygis į Ukrainą, tada ir Čekoslovakijos, Vengrijos, Jugoslavijos, Rumunijos kasyklų, laukų, šaltinių bus prikrauti Vokietijos aruodai ir karo sandėliai net ir ilgam karui su didelėmis galybėmis. Tada Hitleris visai nepabijos, jeigu Anglija, Prancūzija, Amerika uždarys žaliavų ir maisto šaltinius. Jis turės didelę atsargą ir savus šaltinius Dunojaus baseina. Tada vokiečiai drąsiai žygiuos ne tik į Ukrainą, bet ir į Mažąją Aziją, tuos du turtingiausius visais turtais kraštus. Tie kraštai prisotins Vokietiją ir išaugins iš jos milžiną, kuris nevengs susidurti ir su Paryžiaus — Londono ašimi.

J.

KORESPONDENCIJOS

Tverečius, Švenčionių apskr. *Derlius.* Šių metų sausra, buvo tikėtasi, pakenks javams. Dabar, kada javai jau surinkti, paaiškėjo, kad derlius daug geresnis, negu buvo laukta. Tačiau visumoje jis mažesnis už pernykštį. Daug geresnis vasarojus. Apie šakniavaisius ir bulves tuo tarpu nieko negalima pasakyti, nes jie gali dar pasitaisyti.

Kultūrinis gyvenimas gyvumu nepasižymi. Kalti ne gyventojai, tik visiems žinomos politinės aplinkybės. Štai artinasi nauji mokslo metai, o su jais ir nauji tėvams rūpesčiai. Tuo tarpu mokytojai iki šiol dar nėra priėmę iš tėvų vadinamųjų deklaracijų, kad jie savo vaikus mokysią namie. Jei jie nepanorėsią priimti tų deklaracijų prasidėjus mokslo metams, tėvai būsią priversti griebtis kitų priemonių savo teisėms apginti. Bažnytinis komitetas buvo besirengiąs pastatyti operetėlę, tikėjosi papildyti bažnytinę kasą, tačiau leidimo vakarui nesugebėjo išgauti, tad viskas tik gerais norais ir pasibaigė.

Pavardžių taisymas. Mūsų padangėje pagausėjo pavardžių taisymo faktai. Kai kas pradeda net juokauti, ypač tie, kurių pavardžių neliečiama. Juokdariai sako, kad jie susilaukė nepaprastos ligos: mužikėliai keičiami ponais. Mužikėlio švarko palos, esą, nukerpiamos, — ir pasidaro poniškas frakas. Argi ne taip-sako jie: iš Baušio-Bovš, iš Belinio Bielin, iš Dundulio — Dundul, iš Steponėno — Stepanian. Tik nesidžiaugia tie, kuriems pavardė taisoma. Jie rūpinasi pasilikti tokiais, kokiais buvo ir prieš tai. Su jais turi reikalo storastija, kurija, vaivadija, bet jiems padėti, tur būt, neišgali, nes nė vienas dar nieko nelaimėjo.

Nelaimės. Rugpiūčio 25 d. per kai kuriuos kaimus praūžė smarki audra su lietumi. Jos metu daug kur buvo apiplėšti stogai, sugriauti žardai, laukuose apversti vežimai su javais ir arkliais. Žmonės bijojo, kad vėtra nesugriautų ir trobų, tačiau baime visa pasibaigė. Šiaip didelių nuostolių audra nepridarė.

A. Tveraitis.

Švenčionys. *Sporto pažanga.* Prie buv Lietuvių gimnazijos yra įrengta nemaža aikštė, o joje — vieta žaisti tinklasviedžiu. Pernai ir šiemet iki šiol niekas nedraudė rinktis ir sportuotis. Kiekvieną šventadienį, o kartais prastadieniais vietos ir iš apylinkės jaunimas rinkosi toje aikštėje ir žaidė tinklasviedžiu.

Rugpiūčio 28 d. į Švenčionis atvyko pasisportuoti jaunimas iš toliau. Buvo iš Švenčionių, Daugėliškio, Švenčionėlių, Melagėnų, Adutiškio, Kretonų, Činčikų, Dotinėnų ir kitų vietų. Apie 12 val. susitiko Melagėnai su Kretonimis; laimėjo Melagėnai — 2:0. Po jų išėjo Švenčionys ir Adutiškis; laimėjo Švenčionys — 2:0. Švenčionims ir Adutiškiui bežaidžiant buvo atvykę 3 policininkai. Jie pasikalbėjo su V. Šekštele ir J. Gudeliu ir išėjo iš aikštės. Pradėjo rungtis Švenčionėliai su Daugėliškiu, ir nebaigė. Atvyko keli kriminalinės policijos valdininkai su p. Komarovskiu priešakyje ir saugumo referentas p. Masčykas su 2 policininkais. Atvykusieji buvo pareikalavę J. Gudelio, bet jo aikštėje nebebuvo. Tuomet jie esantiems aikštėje pranešė, kad aikštė esanti „Ryto" draugijos nuosavybė ir kad joje esąs nelegalus susirinkimas, nes storastijai apie jį niekas nepranešęs, ir jie šį susirinkimą priversti, esą, uždaryti. Po pranešimo pradėjo esančius aikštėje legitimuoti. Pirmučiausia išlegitimavo d-rą Bielinį, paskui Dylį, Gurską, Karužą, Girdziušaitę, Gudėną, Vinciūną, Gudelį ir daug kitų. Legitimavimas ėjo ir gatvėse, kai tik išgirsdavo ką bekalbant lietuviškai ar su dviračiu bevaikščiojant. Kas neturėjo dokumentų, buvo nuvestas policijos daboklėn ir surašomas protokolas. Kai kuriuos asmenis, kaip: Dylį, Gurską, Gudelį, legitimavo po kelis kartus. Dylis, kaip teko sužinoti, išsiuntęs dėl per dažnaus legitimavimo skundą P. Premjerui Varšuvon.

Rungtynių pasižiūrėti buvo prisirinkę nemaža žmonių. Mat, žmonės po pamaldų turėjo laiko ir rinkosi aikštėn, ypač jaunimas. Žiūrovų buvo keli šimtai, vadinas, diktokas būrys.

Netolimas.

Dotinėnai, Švenčionių apskr. *Rungtynės.* Rugpiūčio 21 d. Kumpinių miške sulošė tinklainį. Rungtynių rezultatai: 12—15, 15 - 11 ir 15—12, Dotinėnų naudai 2:1.

Tą dieną ten buvo ir kitų kaimų sportininkų, tad Kretonys dar susirėmė su Miežionėliais. Jų rungtynių rezultatai: 15—10, 13—15 ir 15 — 6, Kretonų naudai 2 : 1.

Teko girdėti, kad rugpiūčio 27 d. Kretonų, Dotinėnų ir kitų kaimų sportininkai ketino nuvykti su iš kitur atvykusiais sportininkais.

Šia proga tenka pažymėti didelis Kretonų jaunimo sporto pamėgimas. Juk jie į Dotinėnus važiavo arkliu už 14 klm. ir turėjo naktį sugrįžti.

Ž-tas.

Klevai, Suvalkų apskr. *Sporto rungtynės.* Čia yra susiorganizavęs stiprokas sportininkų būrys, kuris praeitais metais surengė šlynakiemiečių ir šio mėnesio pirmomis dienomis ir moksleiviams įvarė nemaža punktų. Rugpiūčio 21 dieną Klevuose buvo surengtos sporto rungtynės su premijomis. Šokime į aukštį ir tolį pirmas vietas čia laimėjo Jurgis Leončikas, antras — Alf. Čiurlionis ir Antanas Marcinkevičius. Bėgime 100 metrų pirmas J. Leončikas, antrą iš Sankūrų Nevulis. Iš mergaičių šimto metrų bėgime laimėjo Magdė Sidariūtė. Dviračiais 250 metrų greitume pirmą vietą paėmė iš Vilkapėdžių Boleslavas Macevičius, iš mergaičių Genė Maraziūtė. Visi jie gavo įvairias premijas. Žodžiu, klevičiai moka gražias vasaros dienas praleisti tyrame ore.

Būtų gera, kad kleviečiai daugiau prenumeruotų „Aido", nes 15 egz. tokiam kaimui mažoka. Reikia dėlto tikėtis, kad prenumeratorių skaičius gerokai pašoks.

Šiais metais pas mumis javai atrodė visur neblogi. Tik vietomis avižas ir vasarinius kviečius ledai pamušė. Bulvės dėl stokos lietaus menkesnės.

Per kaimą dažnai praūždavo smarkios vėtros. Jos sugriovė kai kam namus ir miške išvartė daug medžių.

Klevas.

VILNIAUS KRONIKA

Neleidžia steigti „Šviesos" Draugijos

Savo metu buvo rašyta, kad Švenčionių lietuviai per apskrities storastiją įteikė Vaivadijos Įstaigai patvirtinti ir užregistruoti naujai steigiamos švietimo Draugijos „Šviesa" statutą.

Dabar „Kur. Powszechny" pranešė, kad Vaivadijos Įstaiga švietimo Draugijos „Šviesa" steigimo klausimą išsprendė neigiamai.

Dėl ūkininkų ekskursijos į Lietuvos Valstybę

Teko sužinoti, kad dėl rengiamos ūkininkų ekskursijos į Lietuvos Valstybę dar negauta iš ministerijos jokio atsakymo. Kai bus gautas ekskursijai leidimas, bus kuo greičiausiai apie tai pranešta.

„Varpo" choristų žiniai

Mus prašo pranešti, kad visi choristai, kurie atostogauja provincijoj, kuo greičiausiai praneštų choro vedėjui kokius dokumentus turi išsirūpinę ir savo adresą.

Reikia apie tai pranešti šiuo adresu—Vilnius, ul. Mahometanska 4—1. J. Sinius.

Lenkų spaudos žinios apie lietuvių memorialus

Viename Vilniaus dienraštyje rugpiūčio 31 dieną buvo įdėta tokia žinia:

„Žymiausiųjų lietuvių veikėjų grupė rengia memorialus dėl naujų mokyklų, draugijų ir kultūriškai — visuomeniškų organizacijų Vilniuje ir Vilniaus vaivadijoje. Tuose memorialuose lietuviai reikalaus atidaryti Vilniuje tris naujas pradžios mokyklas, vieną profesinę mokyklą, suvalstybinti Vilniaus lietuvių gimnaziją, atidaryti jos skyrių Švenčionyse ir leisti atidaryti Švenčionių, Vilniaus-Trakų ir Brėslaujos apskrityse Lietuvių „Kultūros" ir „Blaivybės" draugijų skyrius".

Lietuviška iškaba bado akis

Jau buvo rašyta, kad „Europos" viešbutis šalia lenkiškos iškabos buvo padaręs ir lietuvišką iškabą. Ši iškaba neilgai kabojo ir šiomis dienomis nežinomi piktadariai ją sudaužė.

Lietuviški kalendoriai

Teko patirti, kad kitiems 1939 metams jau pradedami spausdinti Vilniuje lietuviški kalendoriai: didelis knygos formato kalendorius ūkininkams ir kasdien nuplėšiamasis kalendorius su įvairiais pasiskaitymais.

Labdarybės Draugijos turtas likviduojamas

Paskirtas uždarytosios Vilniaus Lietuvių Labdarybės Draugijos likvidatorius J. Švedas iki šiol Draugijos turto dar nepardavinėjo. Tik dabar pasirodė vietos lenkų spaudoje žinių, kad miesto valdyba norinti nupirkti Lietuvių Labdarybės Draugijos aikštę, kuri yra prie Objazdovos g. 1. Ši aikštė turinti 2.200 kv. mtr. ir už ją p. Švedas gausiąs apie 30.000 auksinų.

Išėjo „Lietuviškas Baras"

Šiomis dienomis išėjo iš spaudos Vilniaus lietuvių kultūros žurnalo „Lietuviško Baro" 8-as numeris, kuriame yra įdėda visa eilė straipsnių ir plati Lietuvos ir vietos kronika.

Miesto storastijos sprendimu, šis „Lietuviško Baro" numeris buvo sukonfiskuotas.

Be jų niekur nieks neapseina

Vietos lenkų spauda praneša, kad šiomis dienomis viešėjo Vilniuje du vokiečių mokslininkai, kurie ypatingai domėjosi Gedimino pilies kalno ir Trakų pilies iškasenomis. Be to, lankėsi ir kitose istorinėse Vilniaus krašto vietose, kur tik yra pilių griuvėsiai.

Lengvatos ūkininkams

Lenkų laikraščiai praneša, kad pagal naująjį Lietuvos ir Lenkijos susitarimą bus įvestos prie administracinės linijos gyvenantiems ūkininkams kai kurios lengvatos. Tarp kitko būsią galima laisvai persinešdinėti į aną pusę savo reikalams skirti dalykai su sąlyga, jeigu jie svers ne daugiau kaip 2 klg. ir nebus brangesni kaip 50 auks. Tokiems našuliams muito kontrolė nebūsianti taikoma.

Arkivyskupo vizitacijos

Vilniaus arkivyskupas R. Jalbžykovskis jau baigia lankyti savo arkivyskupijos parapijas. Rugpiūčio 29 d. buvo nuvažiavęs į Gervėčius, kur jį lietuviai pasitiko atskirai pastatytuose ir savo tautiškomis vėliavėlėmis papuoštuose vartuose.

Plačiau apie tai bus kitame „Aido" numeryje.

Svečiai iš Kauno

Rugpiūčio mėnesį viešėjo Švenčionyse iš Kauno aukštas Vidaus Reikalų Ministerijos valdininkas p. Vladas Cibavičius. Jis ta proga aplankė savo gimines ir Dūkšto valsčiuje.

Šiomis dienomis lankėsi Švenčionyse V. D. U. profesorius Grybauskas. Jis vieši pas savo gimines, kurie gyvena pasienio juostoje. Švetimšaliai, norintieji gyventi pasienio juostoje, būtinai turi gauti iš storastijos leidimą. Prof. Grybauskas prašė Švenčionių storastą, kad leistų jam pas brolį pagyventi iki rūgsėjo 10 dienos, bet storasta leido gyventi tik iki rugsėjo 5 dienos.

Leidžiamos naujos knygos

-- Teko patirti, kad baigiama spausdinti ūkininkams naudinga knyga Naminis gyvulių gydymas.

— Taip pat rengiama spaudon gyd. S. Čepulio paruošta knyga apie įvairias žmonių ligas ir kaip jas gydyti.

— Kilęs yra sumanymas išleisti atskira knyga jaunųjų šio krašto lietuvių poetų eilėraščius.

Suvalkiečiai lankė Kalvarijas

Rugpiūčio 31 d. į Vilnių buvo atvažiavusi gausi Suvalkų apskrities gyventojų ekskursija, kurioje dalyvavo per 40 lietuvių. Tą pačią diena suvalkiečiai lietuviai, kun. Pr. Bieliausko vedami, aplankė Vilniaus Kalvarijas. Kitą dieną arčiau susipažino su Vilniaus miesto įdomybėmis.

Stojamieji rudens egzaminai

Rugpiūčio 31 dieną Vytauto Didžiojo gimnazijoje prasidėjo rudens stojamieji egzaminai.

Kaip teko patirti, šiuo žygiu egzaminus į pirmąsias tris gimnazijos klases laiko iš viso apie 30 mokinių.

Sumažėjo šmugelis

Lenkų spaudoje pasirodė žinių, kad po kovo 19 dienos Lietuvos—Lenkijos pasienyje žymiai sumažėjęs šmugelis.

Redakcijos atsakymai

Ar. Vit. Čikagoje. Rankraščių nesaugojome ir negalime sugrąžinti. Už atminimą ačiū.

Reikalinga tarnaitė
Algos nuo 25 ligi 30 auksinų
Kreiptis:
Narbutienė
Vilnius, š-to Jono g-vė 1a-1.

Perėjimo punktai į Lietuvą

Spaudoje pasirodė žinių, kad nuo šio mėn. 1 dienos Lietuvos-Lenkijos pasienyje yra nustatyti du nauji pėstiems ir važiuotiems perėjimo punktai.

Vienas prie plento Kaunas—Vievis—Zaviasai—Lentvaravas.

Kitas Kaunas—Alytus—Varėna — Eišiškės.

Pirmojo punkto muitinės bus Zaviasuose ir Vievyje ir bus atidarytos kasdieną nuo 7 iki 12 val. ir nuo 14 iki 18 val. Šventadieniais nuo 10 iki 11 val.

Kito punkto muitinės bus Dmitraukoje ir Varėnos miestelyje. Perėjimo valandos 8—12 ir 14—17.

Atsarga gėdos nedaro

200 mil. dolerių karo laivynui

Telegramų pranešimu, Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Ruzveltas, pasitaręs su karo laivyno vyriausiuoju admirolu, kreipėsi į kongresą, kad jis paskirtų 200 milijonų dolerių Jungtinių Amerikos Valstybių karo laivynui padidinti.

Ryšium su tuo, laikraščių žiniomis, Jungtinių Amerikos Valstybių laivyno ministerija ateinančiais metais pradės statyti vieną ar du karo laivus po 45.000 tonų. Taip pat parlamentas yra sutikęs su tuo, kad būtų pastatyti dar šeši karo laivai. Į laivų statymo programą įeina keturi kreiseriai, šeši priešmininkai ir šeši ar aštuoni povandeniniai laivai. Bus padidinta ir laivyno kariuomenė penkiais tūkstančiais žmonių, kad tuo būdu iš viso susidarytų 115.000 kariuomenės.

Kodėl vokiečiams nepatiko Seimono kalba

Vokiečių spauda atrodo nusivylusi Seimono pareiškimais. Laikraščiai mano, kad čia neprisidėta prie Čekoslovakijos klausimo išsprendimo, o tik skatinama čekoslovakų nepasidavimo dvasia.

Vyriausias hitlerininkų laikraštis „Voelkischer Beobachter" rašo, kad, greitomis perbėgus Seimono žodžius, gali atrodyti, jog juose neišeinama iš Čemberleno pareiškimų kovo 24 dieną. Tačiau nereikia pamiršti; kad po šitų Čemberleno pareiškimų dar būta ir gegužės mėnesį pareiškimų, kuriais Anglija atvirai pasisakė už Čekoslovakiją. Ir dabar gaunamas įspūdis, kad Seimono kalba gali turėti panašių pasekmių. Laikraštis nepatenkintas, kad nė vienu žodžiu pareiškimuose nebuvo užsiminta apie sudetų vokiečių reikalavimus. Padėtis gali tik pablogėti, jeigu šita kalba dar labiau sustiprins Čekoslovacijos atsparumą. „Deutsche Allgemeine Zeitung" taip pat pažymi, kad Seimono kalba nuvylė. Vokietijoje taip pat norėtų, kad anglų vyriausybė būtų paėmusi aiškią liniją ir padariusi nuolaidų teisėtiems sudetų vokiečių reikalavimams. Tačiau Seimono kalboje nieko panašaus negalima rasti. Priešingai, Seimono kalboje esama didelio neapdairumo, pareiškiant, kad eventualus konfliktas negalėtų būti lokalizuotas. Nereikėtų dar ilgiau mėginti sudetų vokiečių kantrybę, bet energingai kreiptis į čekoslovakus. „Essener Nationalzeitung" rašo, kad Berlyne su dideliu nusistebėjimu buvo sutiktos tos Seimono kalbos vietos, kuriose kalbama apie galimo konflikto pasekmes. Laikraštis sako, kad visai nereikėjo šitų grasinimų siųsti „netikru adresu".

Įvairumai

Kas darosi su Austrijos spauda

Po kovo mėnesio įvykių Austrijoj buvo uždaryta daug laikraščių. Neseniai išnyko „Echo", kurs anksčiau ne kartą įgnybdavo hitlerininkams. Daugelis jo redaktorių areštuoti, kitiems pavyko pabėgti. „Telegraf" pasirodė nauja kryptimi — „Deutscher Telegraf", bet jis neteko žymios dalies skaitytojų. Paskutinėmis savaitėmis hitlerininkų komisarai įsitaisė įvairiose laikraščių leidyklose. Jie tuojau pradėjo pravesti mintį, kad piliečiai atsisakytų nuo austriškų laikraščių prenumeravimo ir skaitytų „Völkischer Beobachter" Vienos leidinius. Antisemitinis „Volksruf" išgraibstomas ir varžosi įtaka su vokiškuoju „Stürmeriu". Katalikų „Salzburger Zeitung" neišeina. Jo redaktoriai areštuoti. Jo vietoj dabar išeis hitlerininkų laikraštis „Salzburger Landeszeitung".

Gestapo uždraudė mėnesinį laikraštį „Katholische Missione".

Kaip jaunos mergaitės svajoja apie idealų vyrą

Anglė. Jis turi būti džentelmenas. Turi mokėti jai patarnauti. Gali būti vidutiniai išmintingas. Grožis nesvarbu. Jei tik galima — turtingas ir nepaprastai elegantiškas. Turi mėgti pramogas ir dažnai su ja išeiti ir turėti ką nors originalaus.

Amerikietė. Jis turi mokėti uždirbti daug pinigų. Ir jo svarbiausias gyvenimo tikslas turi būti tų pinigų uždirbimas jai. Jis turi būti protingas. Tur būti gražus ir turtingas ir ne perdaug įsimylėjęs, nes tai vargina. Turi buti elegantiškas a l'Americaine. Turi mėgti su ja kur nors išeiti kiekvieną vakarą. Ir vesti tik vieną kartą...

Vokietė. Jis turi būti sentimentalus. Turi būti jos apgynėju gyvenime. Protingumas nebūtinas. Jis turi būti stiprus. Grožis nesvarbu. Turtas nereikalingas — „kas iš to". Jis turi būti įsimylėjęs, elegantiškas t. y. dėvėti uniformą. Nemėgti dažnų pramogų ir nepasižymėti originalumu.

Italė. Jis turi būti nepaprastai gražus. Turi ją mylėti visa savo siela ir nebūti pagyrų puodas. Jo protingumas jai neturi jokios reikšmės; svarbiausia jo grožis. Turtingumas visiškai nereikalingas. Turi būti elegantiškas. Retkarčiais mėgti išeiti. Ir mėgti keliones.

Skandinavė. Jis turi būti ramus, turi sukurti jai jaukų šeimos židinį. Nebloga, jei jis būtų protingas. Grožis visiškai nereikalingas. Turi būti kaip tik galima turtingesnis. Ar jis bus įsimylėjęs, ar ne, jai tai nesvarbu. Turi būti tvarkingai apsirengęs, bet elegantiškumas jai neturi svarbos. Turi nemėgti išėjimų bei dažnų pramogų. Taip pat turi sugebėti daug kalbėti, t.y. būti plepus.

Aziatė. Jis turi būti nepaprastai stiprus. Turi ją gerbti. Turi būti nepaprastai protingas. Turi būti savotiškai gražus. Turtas nebūtinas. Turi būti įsimylėjęs. Turi būti elegantiškas ir l'Europiene. Turi nemėgti pramogų bei išėjimų ir niekados nekalbėti apie savo protėvius.

Lietuvė. Deja. Literatūra apie lietuvės skonį nič nieko nesako. Ir gerai daro, nes lietuvė iš viso tur būt neįsivaizduoja, kaip turi atrodyti jos gyvenimo draugas. Jai tik svarbu, kad bet koks būtų.

Gyvuliai jaučia gamtos katastrofas

Jau gana seniai pastebėta, kad gyvuliai labai gerai sugeba įspėti įvairias gamtos katastrofas ir jas iš anksto išgyvena. Jie įspėja ne tik tas katatrofas, kurios greit įvyksta, bet ir tas, kurios laukiamos tik po kelių dienų ar net savaičių. Posirodo, kad gyvuliai šiuo atveju yra protingesni ir gabesni už žmogų ir jo sukurtas įvairias technikines spėjimo priemones. Štai ir žemės drebėjimo smūgius, kurie dar visai neseniai buvo jaučiami vakarų Europoje, o ypatingai stipriai Belgijoje, gyvuliai įspėjo ir dar kartą įrodė savo sugebėjimą. Vieno Belgijos zoologijos sodo direktorius pastebėjo, kad gyvuliai jau prieš žemės drebėjimą jautėsi neramūs ir tartum sumišę. Liūtai neberėkė paprastu balsu, bet jų balsas skambėjo liūdnai ir buvo jaučiamas kažkoks skundas. Povai taip pat neramiai jautėsi ir keistai rėkavo, o visi kiti laukiniai žvėrys bei gyvuliai neramiai slankiojo po urvus ir ieškojo vietos, pro kur galėtų ištrūkti į laisvę. Jie visi atrodė kažko išsigandę ir sumišę. Jų prižiūrėtojai stengėsi juos nuraminti. Ypatingai neramiai jie ėrnė jaustis prieš pat žemės drebėjimą. Jokios priemonės nuraminti negelbėjo. Netrūkus pasigirdo požeminis smūgis. Prižiūrėtojai iš išgąsčio išbalo, o gyvuliai tuo pačiu akimirksniu nusiramino. Charakteringa, kad yptingai jaudinosi įvairūs plėšrieji gyvuliai, o tuo tarpu kačių ir lokių bei bezdžionių giminės ir anksčiau beveik nieko nejautė.

Šia proga olandų laikraščiai prisimena gyvulių jautimąsi Borkulo katostrofos metu. 1925 metų vasarą mažas olandu miestelis Borkulo, užėjus baisiam orkanui, per kelias minutes buvo visai sunaikintas. Anuo metu, ūkininkų laimei, dar prieš prasidedant žiauriajai vėtrai, lauke buvusieji gyvuliai, staiga sukrito ant žemės. Karvės atsigulė atsukdamos nugaras ton pusėn, iš kur atėjo orkanas, o nosis įbedė į žoles, tartum norėdamos apsisaugoti. Vienas Borkulo gyventojas taip pasakoja apie kates: „Jų instinktas yra didesnis už mūsų protų. Mano katė prieš keletą dienų susilaukė vaikų. Ji su jais gulėjo virtuvėje. Staiga pamačiau, kad ji atsikėlė ir ėmė vieną po kito vaikus nešti į pievą, toliau nuo namų. Susidomėjęs ją sekiau, o po kelių sekundžių užklupo orkanas ir sugriovė mano pastogę".

Ypatingas Napoleono atminimų rinkėjas

Belgijos sostinėje Briuselyje neseniai mirė turtingas keistuolis F. Gravinella. Jis turėjo didžiulį namą Briuselyje ir net keliuose bankuose stambias einamąsias sąskaitas, tačiau visą savo amžių vaikščiodavo apiplyšęs kaip tikras elgeta ir, sako, net nedavalgydavęs Užtat visą amžių jis rinko įvairius Napoleono laikų atminimus. Supirkinėdavo juos iš visų tokių dalykų pirklių Bruselyje ir Paryžiuje. Mat, kažkuris jo senolis buvo tarnavęs Didžiojo Korsikiečio armijoje. Mirdamas Gravinella paliko savo butą pilną pilnutėlį įvairių Napoleono ranka rašytų laiškų, ginklų, binoklį, pro kurį Napoleonas iš to mūšio vykęs ir kuris pakeliui sudužęs, likučių žvakių, prie kurių Napoleonas studijavęs žemėlapį, prieš tą mūšį, ir kt. Gravinella tikėjo visus tuos daiktus esant autentiškus. Tačiau po jo mirties imta abejoti kai kurių tų daiktų autentiškumu. Šiuo metu, kaip rašo užsienių spauda, yra suvažiavę Briuselyje daug mokslininkų ir istorikų, kurie ištirs tų daiktų autentiškumą.

L. Kred. Kooperatyvas
priima indėlius nuo 1 auks.
įvairiems terminams ir moka
geriausias palūkanas

Ar esi išsirašęs laikraštį „Aidą"?

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1.
Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai.
Atskiro numerio kaina 10 skatikų.
Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius Liudvikas Cicėnas.

„RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83